



Opetus- ja kulttuuriministeriö
kirjaamo@minedu.fi
lukiouudistus@minedu.fi

Viite: OKM/41/010/2017

Asia: Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolaiksi ja laiksi ylioppilastutkinnon järjestämisestä annetun lain muuttamisesta

Esityksen tavoitteet

Esityksen tavoitteena on uudistaa lukiokoulutuksen rakenteita tavalla, joka turvaa lukiokoulutuksen laajan yleissivistävyyden ja opiskelijoiden mahdollisuudet tehdä opiskeluaan koskevia valintoja, mutta edistää nykyistä laajempien opintojaksojen ja oppiainerajat ylittävien opintojen järjestämistä, vähentää lukio-opintojen pirstalemaista luonnetta ja edistää myös oppiaineiden keskeisistä sisällöistä riippumattoman laaja-alaisen osaamisen kehittymistä lukio- opintojen aikana. Tavoitteena on edistää tulevaisuudessa tarvittavan laaja-alaisen yleissivistyksen ja korkeatasoisen osaamisen vahvistumista lukiokoulutuksessa.

Esityksen tavoitteena on lisäksi edistää lukiokoulutuksen järjestäjien keskinäistä yhteistyötä sekä yhteistyötä korkeakoulujen, muiden koulutuksen järjestäjien sekä työelämän ja muun ympäröivän yhteiskunnan kanssa. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijoiden mahdollisuuksia kehittää kansainvälistymistä tukevaa osaamistaan ja mahdollisuuksia tutustua korkeakouluihin ja korkeakouluopintoihin jo lukio-opintojensa aikana riippumatta siitä, missä lukiossa he opiskelevat. Korkea-asteen kanssa tehtävän yhteistyön lisäämisellä pyritään tukemaan lukiolaisten jatko-opinto- ja urasuunnittelua. Esityksellä pyritään edistämään opiskelijoiden jatko- opinnoissa ja myöhemmin työelämässä tarvitsemien tietojen ja valmiuksien kokonaisvaltaista kehittymistä lukio-opintojen aikana ja näin huolehtimaan siitä, että lukiokoulutus vastaa tulevaisuudessa vielä nykyistäkin paremmin yhteiskunnallisiin osaamistarpeisiin. Tavoitteena on tukea lukioiden toimintakulttuurin kehittymistä vahvemmin yhteistyöhön ja yhteisöllisyyteen perustuvaksi, yksilölliset tarpeet huomioivaksi ja monimuotoisemmaksi.

Esityksellä pyritään lisäämään lukiolaisten hyvinvointia ja vähentämään opiskelijoiden kokemaa uupumusta ja negatiivisia tuntemuksia lukio-opiskelua kohtaan. Opiskelijalähtöisyyden vahvistamisella ja opintojen henkilökohtaistamisella pyritään lisäämään opiskelumotivaatiota ja opintojen mielekkyyttä. Esityksen tavoitteena on, että yhdenkään nuoren

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Vaasan päätoimipaikka
Wolffintie 35
PL 200
65101 Vaasa

Jyväskylän toimipaikka
Cygnaeuksenkatu 1
40101 Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Uimalankatu 1
33101 Tampere

oppimispotentiaalia ei hukattaisi, vaan myös sellaiset opiskelijat, joilla on haasteita opinnoista selviytymisessä, saisivat lukio-opinnoissa tarvitsemansa oppimisen tuen. Esityksen tavoitteena on, että opiskelijat saavat oikea-aikaisesti ja yhdenvertaisesti myös tarvitsemansa opintojen ohjauksen ja pystyvät tekemään sekä lukio- että jatko-opintojaan koskevia valintoja. Tavoitteena on myös vähentää lukio-opintojen jälkeisiä välivuosia, helpottaa ylioppilaiden siirtymistä korkeasteelle ja parantaa heidän edellytyksiään korkeakouluopintoihin kiinnittymisessä ja opinnoissa menestymisessä.

Esityksen tavoitteena on lisäksi selkeyttää lukiokoulutuksen ohjausjärjestelmää ja lisätä koulutuksen järjestäjien päätösvaltaa opetuksen toteuttamisessa, jotta paikalliset tarpeet, olosuhteet, yhteistyömahdollisuudet ja opiskelijoiden toiveet voidaan ottaa täysimääräisesti huomioon. Tavoitteena on luoda lainsäädännöllinen pohja, joka mahdollistaa myös lukiokoulutuksen tulevan kehittämisen valtakunnallisesti ja paikallisesti sekä antaa uusia keinoja lukioiden toimintakulttuurin kehittämiseen ja varmistaa, että lainsäädäntö ei aseta kehittämislle tarpeettomia esteitä.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston lausunto

Lukiokoulutus on perusopetuksen oppimäärään perustuvaa yleissivistävää koulutusta, joka antaa opiskelijalle valmiudet aloittaa opiskelu yliopistossa, ammattikorkeakoulussa ja lukion oppimäärään perustuvassa ammatillisessa koulutuksessa. Lukiokoulutuksen suosio on pysynyt samalla tasolla koko 2000-luvun: noin puolet ikäluokasta suorittaa lukion. Nyky-yhteiskunta on muuttunut siten, että yleissivistyksen lisäksi tarvitaan entistä enemmän soveltavia taitoja. On kannatettavaa, että lukion rakenteita uudistetaan vastaamaan paremmin tätä päivää. Laajemmat opintojaksot ja oppiainerajojen yhdistäminen ovat siksi tervetulleita näkemyksiä. Ilmiöpohjaista lähestymistapaa oppimiseen sovelletaan jo nyt uudessa peruskoulun opetussuunnitelmassa ja on siksi suotavaa, että sama kehitys jatkuu myös lukiossa. Laajapohjaisuus ja oppiainerajojen ylittäminen luovat pohjaa myös korkeakouluopinnoille, joihin lukiokoulutus ensisijaisesti tähtää. Oppiminen ei enää tapahdu laatikoissa "learning in boxes", vaan nuorten ja nuorten aikuisten on entistä paremmin kyettävä soveltamaan eri yhteyksissä ja oppiaineissa hankkimiaan tietoja suhteessa toisiinsa. "Sirpalemainen" opetus tulisi nivoa paremmin kokonaisuuksiksi. Laajemmat opintojaksot ja oppiaineiden yhdistäminen luovat myös pohjaa yhteisopettamiselle. Tämä on asia, johon tullaan kiinnittämään huomiota myös opettajankoulutuksen uudistamisessa (opettajankoulutuksen kehittämisohjelma, hallituksen kärkihanke). Jos lukiokoulutus uudistuu, pitää (aineen)opettajankoulutuksenkin uudistua vastaamaan muuttuneen yhteiskunnan asettamia haasteita.

Pidämme hyvänä, että koulutuksen järjestäjille varataan mahdollisuus pääosin päättää minkä laajuisina opintojaksoina opinnot järjestetään, koska kunnat eivät ole keskenään samanlaisia. Toisilla alueilla saattaa olla erityistarpeita, ja nämä tarpeet saattavat poiketa merkittävästikin muiden kuntien tarpeista. Vaikka lukion läpäisyprosentti on hyvä (80),

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Vaasan päätoimipaikka
Wolffintie 35
PL 200
65101 Vaasa

Jyväskylän toimipaikka
Cygnaeuksenkatu 1
40101 Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Uimalankatu 1
33101 Tampere

näemme, että opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen ja opiskelijoiden opintojen tukeminen henkilökohtaisilla opintosuunnitelmilla (HOPS) on kannatettavaa. Opinto-ohjauksen tulisikin olla merkittävässä roolissa jo heti lukiokoulutuksen alussa, että nuoret saisivat informaatiota eri opiskeluvaihtoehdoista lukio-opintojen aikana. Velvoite yhteistyöstä korkeakoulujen kanssa on tässä mielessä merkittävä avaus. Osa lukioista on näin jo tehnytkin, mutta lukioiden sijainnilla on tässä suhteessa eroa. Miten taataan, että myös syrjäseutujen ja haja-asutusalueiden lukiot saadaan yhteistyöhön korkeakoulujen kanssa samaan tapaan kuin vaikkapa isojen yliopistokaupunkien lukiot? Vaikka korkeakouluopetusta tarjotaankin lisääntyvässä määrin verkkovälitteisesti, myös fyysisellä sijainnilla on merkitystä. Tässä mielessä lukiot saattavat joutua eriarvoiseen asemaan maantieteellisen sijaintinsa johdosta.

Lausuntoehdotuksessa esitetään ylioppilastutkinnon kokeiden rajatonta uusintamahdollisuutta nykyisen yhden uusintakerran sijaan. Ehdotuksen vaikutusta on hankala arvioida ennen kuin korkeakoulujen valintakoeuudistukset on toteutettu. Mikäli korkeakouluopiskelijat tullaan jatkossa valitsemaan pääosin ylioppilastutkintotodistuksen perusteella, on odotettavissa, että ylioppilastutkinnon kokeiden uusiminen tulee merkittävästi lisääntymään ja se myös aiheuttaa lukioille huomattavasti lisätyötä.

Lopuksi todettakoon, että esityksen taloudelliset vaikutukset ylipäätään tuntuvat alimitoitetuilta. Uusista ylioppilaista ei tällä hetkellä pääse jatko-opintoihin kuin 30 %. Esityksen mukaan lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, olisi mm. oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana laskennallisesti 30 minuuttia. Puolen tunnin ohjauksen saaminen uravalinnoista loppuelämää varten tuntuu hyvin lyhyeltä ajalta.

Lausunnon keskeinen sisältö

On hyvä, että lukion rakenteita uudistetaan vastaamaan paremmin nykypäivää. Laajemmat opintojaksot ja oppiainerajojen yhdistäminen ovat siksi tervetulleita suuntauksia ja niiden avulla opintojen "sirpaleisuutta" varmasti pystytään nivomaan paremmin yhteen.

Vaikka lukion läpäisyprosentti on hyvä (80), näemme, että opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen ja opiskelijoiden opintojen tukeminen henkilökohtaisilla opintosuunnitelmilla (HOPS) on kannatettavaa. Opinto-ohjauksen tulisikin olla merkittävässä roolissa jo heti lukiokoulutuksen alussa, että nuoret saisivat informaatiota eri opiskeluvaihtoehdoista lukio-opintojen aikana. Velvoite yhteistyöstä korkeakoulujen kanssa on tässä mielessä merkittävä avaus. Osa lukioista on näin jo tehnytkin, mutta lukioiden sijainnilla on tässä suhteessa eroa. Miten taataan, että myös syrjäseutujen ja haja-asutusalueiden lukiot saadaan yhteistyön korkeakoulujen kanssa samaan tapaan kuin vaikkapa isojen yliopistokaupunkien lukiot?

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Vaasan päätoimipaikka
Wolffintie 35
PL 200
65101 Vaasa


Jyväskylän toimipaikka
Cygnaeuksenkatu 1
40101 Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Uimalankatu 1
33101 Tampere

Lausuntoehdotuksessa esitetään ylioppilastutkinnon kokeiden rajatonta uusintamahdollisuutta nykyisen yhden uusintakerran sijaan. Ehdotuksen vaikutusta on hankala arvioida ennen kuin korkeakoulujen valintakoeuudistukset on toteutettu. Mikäli korkeakouluopiskelijat tullaan jatkossa valitsemaan pääosin ylioppilastutkintotodistuksen perusteella, on odotettavissa, että ylioppilastutkinnon kokeiden uusiminen tulee merkittävästi lisääntymään ja se myös aiheuttaa lukioille huomattavasti lisätyötä.

Esityksen taloudelliset vaikutukset tuntuvat alimitoitetuilta. Uusista ylioppilaista ei tällä hetkellä pääse jatko-opintoihin kuin 30 %. Esityksen mukaan lukiokoulutuksen oppimäärän suorittaneella henkilöllä, joka ei ole saanut opiskelupaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa, olisi mm. oikeus saada opintoihin hakeutumiseen ja urasuunnitelmiin liittyvää ohjausta oppimäärän suorittamisvuotta seuraavan vuoden aikana laskennallisesti 30 minuuttia. Puolen tunnin ohjaus uravalinnoista loppuelämää varten tuntuu varsin lyhyeltä ajalta.

Johtaja



Marja-Liisa Keski-Rauska

Opetustoimen ylitarkastaja



Toni Saarivirta

LÄNSI- JA SISÄ- SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO

puh. 0295 018 450
fax 06 317 4817
kirjaamo.lansi@avi.fi
www.avi.fi

Vaasan päätoimipaikka
Wolffintie 35
PL 200
65101 Vaasa

Jyväskylän toimipaikka
Cygnaeuksenkatu 1
40101 Jyväskylä

Tampereen toimipaikka
Uimalankatu 1
33101 Tampere